

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

leivnivm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

lem facit: estque superstitionis species, de qua in loco suo dicitur, cum de superstitione erit sermo. Idololatriæ ex metu, etiam quod quis non libenter, neque infideli animo faciat, mortale est: quia contra honorem Dei, & mendacium perniciosum est.

² D A N S alicui hostiam non consecratam pro consecrata, idololatriam committit, non autem adorantes, secundum Thomam quolib. 5. questio. 6. articulo 2. credunt enim consecratam esse.

³ I D O L O L A T R I A est grauisimum peccatum secundum se, contra præceptum primum primæ tabulæ. Tho. secunda secundæ. quæstio. 84. artic. 1. sicut in terrena republica grauisimum esse videtur, quod honorem regium quis alteri det, quam regi, quia quantum in seest, totum reipublicæ ordinem conturbat: sic grauisimum esse videtur, quod aliquis diuinum honorem creaturæ attribuat. Potest tamen esse minus graue hæresi, cum idololatria ignoranter peccet, hæreticus scienter fidem corrumpat.

I E I V N I V M.

¹ I E I V N I V M, quantum ad necessitatem, primò, requirit qualitatem ciborum, scilicet abstinentiam ab esu carniū. In quibusdam ieiunijs ultra hoc, abstinentum est ab ouis, & lacticijs, vt in quadragesima: in alijs autem ieiunijs, mos patriæ seruandus est. Si autem in aliquibus locis etiam consuetum esset in quadragesima vti butyro, ex quo ecclesia scit, & tolerat, excusantur vtentes à mortali. Secundò, quantum ad horam conuenientem, dico, quod ante nonam, id est meridiem, ieiunantes, non debet comedere, secundum Thomam secunda secundæ. quæstio. 147. articulo. 7. Panormitanus in rubric. de ieiun. & nona. grosso modo computatur, nisi aliter obstat consuetudo: quia si consuetum esset hora tertia, vel sexta comedere tempore ieiunij, potest seruari, secundum Caieta. ibi. Sicut nunc multi religiosi consue-

uerunt comedere ante meridiem, per multum spacium: & tempore S. Thomæ, nona erat hora tertia post meridiem, quia dicit, quod hora nona est, quando Christus emisit spiritum, vt patet secunda secundæ, supra. Tertio, quantum ad comestionem, necessaria est vna tantum comestio, secundum Thomam vbi supra. & sic habet consuetudo. Sumere autem aliquid in sero, vel ultra prandium, ad sustentationem naturæ, est bis comedere, & consequenter frangere ieiunium, secundum Thomam supra. Sumere autem aliquid extra prandium potius ratione medicinæ, ne vinum noceat, vel vt quis possit dormire, vel propter choleram, vel credentiam, vel huiusmodi, quando non sit in fraudem ieiunij, non frangitur ieiunium, etiam sumendo sine sitis consuetudine videtur tolerabile, quia parum, pro nihilo reputatur. Sumere etiam modicum panis propter eandem rationem, non damno, maxime quando sic habet consuetudo. Panormitanus in dicta rubrica. In mane autem sumere collationem, quia non est consuetum, non puto licere, nisi ex aliqua causa legitima, vt ratione complexionis, negotij, vel huiusmodi, a deo quod sit per modum medicinæ, & non comestionis.

² S E C V N D O, quantum ad dies, quibus est ieiunandum, dico quod huiusmodi dies magis noti sunt ex consuetudine, quam ex iure, secundam Caietanū ibi, & sunt isti, quadragesima, quatuor tempora, quæ quater in anno veniunt, videlicet, Post pent. cru. lu. ci. sunt tempora quatuor anni, vigiliæ Natiuitatis Domini, Penthecostes, Assumptionis Sanctæ Mariæ, omnium sanctorum, omnium Apostolorum, nisi Ioannis, Iacobi & Philippi, & natiuitatis Sancti Ioannis Baptistæ, Laurentij, & non plures, nisi consuetudo stet in contrarium. Ista quæ dicta sunt esse de præcepto, partim sunt de iure, partim sunt de consuetudine habente vim iuris. Ideo secundum Petrum de Palud. in 4. di.

15. Archi. Flor. & alios doctores frangens dicta ieiunia sine causa rationabili, siue ex negligentia, siue ex gula, etiam remoto contemptu, mortaliter peccat. Vide Thomam secunda secundæ, supra, artic. 3. ex quo idem concluditur. Hanc viam sequitur etiam Caietanus ibi, circa finem, dicens, quod ex communi interpretatione, videtur vinculum præcepti obligantis ad mortale transgressores, ex inobedientia, vel contemptu, quando sine causa rationabili, vera, vel æstimata, vel authorizata, non habita, speciali, aut generali gratia summi pontificis, quia tunc scienter ageretur contra opus præceptum. Et dicit, quod hoc non asserit secundum ius scriptum, sed secundum communem interpretationem, quæ præcepto æquipollent.

3 TERTIO quantum ad obligationem, dico omnes ad hoc generale præceptum teneri, nisi causa rationabilis eos excuset, quæ est vel impotentia, vel necessitas, vel pietas melioris boni. Et reputatur rationalis, siue sit vera causa, siue æstimata, vel authorizata (vt diximus) vt cum quis dubitat infirmari si ieiunet, etiam quod sit falsum, habetur pro rationali causa, cum sic existimat, & ratione huius credit se excusari, vel si dubitat, facit cum licentia episcopi, vt possit frangere ieiunium. Ex impotentia, excusa pueros, vsque ad vigesimum primum annum completum, senes, vt sexagenarios, & alios qui non possunt. Tempus enim senectutis indeterminatum est. Infirmos, & manifestè debiles, ex consilio medicorum habentium Dei timorem, prægnantes, & lactantes, pauperes, qui hora prandij sufficientem cibum habere non possunt, secus si possunt: tunc tenentur & ipsi ieiunare, nisi aliud impedimentum existat.

4 N T C B S S I T A setiã excusat quoscunque oportet facere aliquod opus necessarium ad salutem corporis, vel animæ, vel ad statum temporalem, vel ad vitandum damnum, vel ad ac-

quirendum aliquid de raro euenientibus, vel oportet laborare quantum potest, cum quibus nõ stat ieiunium, aliter non potest se, suamque familiam decenter alere. vestire, dotare, tenere filios in studio, &c. Hinc excusantur omnes, qui ex necessitate cuiuscunque debiti operis, non possunt ieiunare. Lex enim ieiunij, non impedit opera necessaria, nec debita. Et breuiter quicumque non potest officium sibi debitum perficere ieiunando, potest sine mortali soluere ieiunium, vt prædicatores, lectores, aduocati, & cætera. Etiam vxor, si ob ieiunium non posset debitum viro reddere, vel exosa ob turpitudinem efficeretur, & similiter vir erga vxorem, non tenetur ieiunare, secundum Caietani ibi.

5 Q V A R T O quia ieiunium præcipitur, vt ad maius bonum inductiuum propterea excusantur, qui incumbentes alicui bono maiori, quam sit ieiunium, vt sunt opera misericordie corporalia, vel spiritualia, si propter ieiunium oportet hac dimittere. In illo enim casu maius bonum impediatur, quod ecclesia non intendit. Ex hoc patet, quod quis non potest assumere peregrinationem dimisso ieiunio, quia maius bonum est ieiunium quam peregrinatio, quæ corporalis exercitatio est. Si tamen talis peregrinatio esset necessaria, vel ex ea maximè Dei honor augetur, vel adesset magnus feruor in peregrinatione, quæ omnia maius bonum iudicarentur, & cum hoc non posset ieiunare, liceret dimisso ieiunio peregrinationem assumere. Concordat Caietanus ibi, & facit canon non mediocriter. de cõsecratione, distinctione quinta. Prudens ergo confessor ex his iudicare poterit.

6 Q V I A dictum est quod rationalis causa excusans est, quado quis existimat sine magno periculo vel infirmitatis, vel alterius nocuenti, non posse ieiunare, vel suadetur à timoratis, & credit sic esse, licet non sit & nisi hoc crederet, non frangeret

ieiunium : & ex hoc non immineret scandalum, nec alteri periculum. Ideo multæ personæ à transgressione huius præcepti excusantur non ieiunantes. Propter quod confessor sit prudens, ne tales damnet, sed excusationem illarum accipiat. maxime quando dicunt, quod libenter ieiunarent si possent, & quando ieiunant ter in hebdomada credentes nõ plus posse facere, satisfaciunt. Et quando causa est dubia, recurrendum est ad auctoritatem superioris, videlicet episcopi, si adiri potest, vel parochiani, cum episcopus non potest adiri, qui episcopus non solum poterit dispensare iudicando causam rationabilem, sed etiam commutare in aliquod aliud, causa non existente rationabili. Potest etiam idem episcopus mutare vigiliam alicuius festi, si in aliquo solenni festo euenierit, vt vigilia Ioannis Baptistæ, si in festo corporis Christi veniat, potest facere quod in vigilia corporis Christi ieiunetur, & post in vigilia S. Ioannis comedantur carnes. Idem de alijs vigilijs sanctorum, quia ecclesia non consuevit ieiunare vigilijs sanctorum in solennitatibus, sicut non ieiunat vigiliam Ioannis euangelistæ, non est autem sic de vigilijs quatuor temporum. Concord. Panor. & Innoc. in dict. rubri. & hoc euenit 1119. & sic fuit factum per ordinatum.

7 A N hoc præceptum de ieiunio obliget ad mortale. Dicit Caietan. ibi, quod non inuenit in iure præceptum aliquod, quod sit antonomastice præceptum obligans ad mortale, licet sit præceptum quod distinguitur contra concilium. Dicit tamen quod ex comuni interpretatione videtur vinculum præcepti obligantis ad mortale transgressores ex inobedientia, vt supra dictum est. Vnde non negat transgressores mortaliter peccare, etiam remoto contemptu, sed dicit ex iure scripto, se non cognoscere, quod in fractione ieiunij quis incurrat mortale absque contemptu. Et quia communis sententia doctorum

est, quod est præceptum ad mortale obligans, ideo hoc indubitanter tenendum, cum & hoc habeat vniuersalis ecclesiæ consuetudo, cuius principij non extat memoria.

8 Q V I non ieiunauit vno die, quo tenebatur, non tenetur alio die ieiunare, secundum Panormitanum in capitulo primo. eodem. sicut de horis canonicis dictum est, nisi aliquando ratione voti, vt cum votum est de ieiunio principaliter, & secundario de die, vt si infra mensẽm voui ieiunare, & non ieiuno transacto mense, adhuc teneor, vel si iniungatur à confessore per annum omni sexta feria ieiunium, si non ieiunauit feria sexta, tenetur sabbato ieiunare. Si autem votum principaliter est de tempore, vt ob deuotionem, vel celebritatem, vt de ieiunando in vigilijs beate Mariæ, vel huiusmodi, transacta vigilia, non tenetur: factus est enim impotens ad votum implendum. Onus enim erat temporis, sicut sunt ieiunia ecclesiæ, infra, votum. §. decimo septimo.

9 Q V O A D dispensationem, dictum est, quod Episcopus dispensare potest ex causa, vt infra dicitur, secundum Caietanum ibi. Tabien. autem dicit secundum mentem Panormita in dicta rubri. post Innocen. & S. Thom. 4. sent. d. 1. q. 3. a. 2. q. 2. quod solus Papa dispensat in ieiunijs per ecclesiam inductis, nisi ex causa indubitate ieiunare, ex qua potest Episcopus dispensare. In ieiunijs autem ex voto, Episcopus potest dispensare, etiam sine causa existente in eo, qui vonit: secundum Panorm. vbi supra. Et si causa est nota, non indiget dispensatione: sed si non est nota, indiget declaratione, quæ potest fieri per quemcunque habentem iuris notitiam: quia non est dispensatio, in ieiunijs impositis per penitentiam, sic dispensatio: vel per superiorem, vel per æqualem confessorem.

10 Q V I dispensatur in ieiunio, non propter hoc dispensatur vt comedat cibos prohibitos: ideo comedendo

hinc

sine rationabili causa, vel alia dispensatione, peccaret mortaliter: quia contra præceptum, vel consuetudinem ageret. Idem dicit Archidiaconus. Florentinus quia duplex est præceptum: vnum de non comedendo vetita: aliud de ieiunio.

11 I E I U N I U M factum in mortali, et si non valeat ad vitam æternam secundum Alb. valet tamen quod ad satisfactionem mandantis ecclesiæ, vel cõfessoris: vt nouum peccatum non incuratur, quod fieret non ieiunando. Et quia prodest castitati, & relinquit post se effectum bonum.

12 F A C I E N T E S collationem grossam secundum consuetudinem Romanæ curiæ, vel tinelli, non frangunt ieiunium: quia tales videntur generaliter dispensari, secundum Caiet. ibi, quia Papa scit, & tolerat: & quia seruant suam consuetudinem antiquam, quæ consuetudo legem videtur interpretata, ideo excusantur.

13 C O M E D E R E carnes feria sexta sine rationabili causa, mortale est, cõtra præceptum in cap. de esu carniū de consecra. distinct. 3. nisi in die natiuitatis Domini, in quo licet, nisi quis habeat ex voto, vel regulari obseruantia: vt in c. fin. de obi. iei. & multo magis si venerit in sabbato, licet. Vnde prælatus potest dispensare cum fratre, quod comedat carnes, potest etiã dispensare, quod comedat in die Natiuitatis, si feria sexta venerit, vel sabbato: secundum Sil. vor. ieiunium. circa finem. & fundamentum huius ponitur à Panor. in cap. si eod. quia per illud capitulum tollitur ius commune, & remanet votum, & religio, sed in religione, vt puta prædicatorum, potest prælatus dispensare. ergo, & ce. Sic etiã Tabul. credit. Qui autem vouit non comedere oua feria sexta, tunc non poterit comedere carnes, cum plus sit quam comedere oua.

Quidam tamen dicunt, quod oportet ad intentionem vouentis recurrere, & hoc credo melius. Neque sabbato comedenda sunt carnes: vbi est consuetudo: secus si non est consuetudo: vt

in Catalonia.

14 Q V I frangit ieiunium, semel tantum peccat, quando scilicet frangit, nõ toties quoties comedit, quia postquã fregit, factus est impotens ad seruandum pro illo die, sed qui quotidie in quadragesima frangit, quotidie peccat quia potest quolibet diem seruare: sic tenet etiã Caiet. ibi, circa finem. In votis factis de ieiunio, recurrendum est ad intentionem vouentis, sicut in alijs votis.

IGNORANTIA.

1 I G N O R A N T I A E peccatum ineuitur, cum quis potest, & debet scire aliquid, siue iuris, siue facti, & non facit, quod potest videri, siue hoc negligat: vt liberius sine scrupulo peccet, siue per solam negligentiam hoc fiat: quia negligit id, ad quod tenetur, quod si sit de necessarijs ad salutem, mortale est.

2 Q V I L I B E T mentis compos tenetur scire communia fidei, & iuris, quæ communiter à fidelibus Christianis, communiter instructis à parentibus, & prædicatoribus, & conuersatione Christiana sciuntur: vt sunt articuli fidei in ecclesia solemnizati: vt articulus de Trinitate, de incarnatione, Passione, & huiusmodi, supra, Credete. §. 2. Decem præcepta, præceptum de confessione, communione, ieiunio ecclesiæ saltem in cõmuni, quod non est periurandum, furadum, & ce. quod quadragesima, vigilia de præcepto sunt ieiunanda, quamuis nesciat quæ sint illa, ex Sanct. Thom. secunda secunda. q. 73. artic. 2. concord. Caiet. ibi.

3 I T E M quilibet tenetur scire ea, quæ ad officium suum, aut gradum, aut votum spectant, quoniam his ignoratis, nesciret se recte habere in occurrentibus: vt dicit Caiet. ibi. Sicut si ignarus officium cõfessoris assumat, vel huiusmodi.

4 I G N O R A N T I A affectata dicitur quando quis nõ vult scire quæ tenetur scire, sed placet ei nescire: vt liberius peccet, & hæc ignorantia non excu-